

rate de colaboratori din afară, să dirijeze, cu alte cuvinte, și să coordoneze procesul de creștere continuă a întregului colectiv pe planul răspunderilor și realizărilor artistice. Un asemenea conducător artistic ar fi chemat să micșoreze înmăsurările divergente iscate, mai ales în rîndul tinerilor, de diversitatea manierelor pe care le promovează felurii directori de scenă, de diferite vârste și formații, pasageri (uneori, pare-se, și foarte grăbiți). Cu atît mai mult cu cît intenția de înnoire a trupei ieșene e pusă — programatic — pe seama unor elemente tinere; acestora, în adevăr, li s-au încredințat, în mai toate spectacolele turneului, rolurile de mare răspundere. Publicul a putut astfel să prețuiască cele trei compoziții ale lui Dionisie Vitcu, mărunțimea artistică, naturalațea și complexitatea, varietatea mijloacelor acestui actor. S-au impus și personajele întruchipate cu sinceritate și putere de convingere de către Petre Ciubotaru sau Adrian Tuca. Remarcabile, pe datele pe care le cunoaștem, Adina Popa și Cornelia Gheorghiu; totuși, parcă, parcă, le pîndește primejdia plafonării, a închistării în formule de joc stereotip. Studiu perseverent și multilateral asupra rolurilor au dovedit apoi Domnița Mărculescu, Sergiu Tudose, Liana Mărgineanu. Acestui nucleu de tineri — (cam puțini față de numărul mare de tineri distribuiți în cele patru spectacole) — li s-au alăturat cîteva interpretări încercate, mature: George Macovei, Carmen Barbu, Puiu Vasiliu, ca și prezențe ale unor reputați veterani ai echipei: Ștefan Dănculescu, Ion Lascăr, Any Braeski.

Reprezentările ieșene au dezvoltat însă, în contrast cu asemenea interpretări valoroase, multe altele sub orice așteptări. O seamă de tineri au evoluat foarte stîngaci și superficial, alături de vîrstnici închistați în rutină. E ceea ce, iarăși, vorbește despre necesitatea unei supravegheri experimente, a unei urmăriri, pe parcurs, a evoluției artistice a trupei și a dezvoltării fiecărui actor în parte. Aceasta, pentru a se atenua, dacă nu chiar evita asemenea nedonite și stridente contraste în spectacole.

Un asemenea factor ar putea interveni pozitiv și creator și în domeniul repertoriului, în configurarea lui pe măsura posibilităților trupei, dar și a cerințelor prestigioase cărora are a le face față un teatru național, și cu deosebire acest teatru național cu o tradiție atît de strălucită. Am reținut preocuparea instituției ieșene pentru promovarea dramaturgiei originale, și, cînd este cazul, a lucrărilor dramatice elaborate chiar la Iași. Ne-am fi bucurat însă să fim aflați în rîndul lucrărilor „de turneu” texte — originale și din literatura occidentală de azi — mai ferm grăitoare pe planul concepției repertoriale și al exigenței calitative a teatului.

Valeria Ducea

TEATRUL DE NORD DIN SATU MARE SECȚIA ROMÂNĂ

Dificultățile și problemele de tot felul cărora trebuie să le facă față un teatru mic, cu un colectiv restrîns, sînt prea binecunoscute pentru a le pune din nou în discuție. Secția română a Teatrului de Nord din Satu Mare, recent înființată, nu face nici ea excepție. Există acolo mult entuziasm, fără îndoială, dar trupa s-a alcătuit destul de greu, deși termenul „înjghebat”, pare din păcate, mult mai potrivit. Colectivul nu are nici acum asigurat încă numărul strict necesar de „emploi”-uri.

Nu e mai puțin adevărat că și obligațiile sînt multiple pentru un astfel de teatru. Dincolo de cele organizatorice și administrative, problema problemelor rămîne repertoriul, „ce se joacă”? Trebuie să se facă față în primul rînd unor necesități culturale și de culturalizare, dar și de ordin formativ și informativ. Peste toate, repertoriul trebuie să fie și suficient de atractiv. Știindu-se toate aceste lucruri, sîntem foarte receptivi la calitatea repertoriului, îmbrățișăm orice inițiativă, relevăm tot ceea ce e bun, valoros și interesant în spectacole care, în ansamblu, sînt departe de a fi reușite. Dar, atenți, pe bună dreptate, *la ce se joacă*, se pierde prea ușor din vedere felul *cum se joacă*.

Mărturisesc că aș fi „păcătuît” și eu încă o dată, ca atîția alții, încercînd să analizez spectacolul cu piesele *Conu Leonida față cu reacțiunea* și *O noapte furtunoasă*, prezentate de secția română a Teatrului de Nord din Satu Mare. Aș fi spus că opțiunea repertorială e foarte bună, și chiar e, aș fi amintit că acest colectiv va mai monta în această stagiune piese de Euripide, Shakespeare, Dumas, Jura Soyfer etc. În final, complent, aș fi găsit ceva calități spectacolelor văzute, apoi aș fi consennat, ca întotdeauna, niște rezerve, și gata. Dar am citit într-un ziar de seară un număr de adjective absolut exagerate și gratuite la adresa spectacolului jucat de sătmăreni. de genul „foarte strîns comentariu psihologic al replicii” (!), „desen minuțios de gesturi”, „detaliat și expresive acțiuni scenice”, „efect (...) percutant”, „univers somptuos” etc. Mă întreb cui folosesc toate astea? Actorilor din Satu Mare în nici un caz.

Critica e fără îndoială o formă a iubirii dar, pentru numele lui Dumnezeu, nu-i obligatoriu să facem din iubire opacitate.

Acuma, nu-i mai puțin adevărat, nimeni nu mergea cu pretențiile pînă într-acolo încît să se ceară sătmărenilor o foarte nouă și foarte originală lectură a pieselor lui Caragiale, așa cum am văzut în ultima vreme că se poate. Ne-am fi mulțumit chiar și cu o interpretare tradițională, corectă și în spiritul lui „neea Iancu”. Dar văzîndu-i la lucru nu te poți împiedica să nu te întreb, oftînd, unde sînt bunele și tradiționalele noastre spectacole de altădată?

Ca prolog pentru spectacolul pe care l-a montat, regizorul Mihai Raicu folosește cunoscuta *Temă și variațiuni*. O idee bună, se pare că singura din întreg spectacolul. Dar și asta se chircește pînă la dispariție în lectura (!) morfolită în fața cortinei (ca la serbările școlare!). Lectură fără nuanțe, fără accente și fără haz, făcută de un actor al cărui nume nici nu e trecut în program.

Ambianța scenografică imaginată de Delia Ioanin e total inadecvată pieselor lui Caragiale. Într-un cadru oarecum fix pentru ambele piese, realizat prin dispunerea, la întîmplare, a unor enorme suporturi de ziare, peste care cad, de la pod, fișii de hîrtii cu titluri de scandal și o lampă uriașă, sînt așezate mobilele supradimensionate pentru *Conu Leonida*, dar de proporții normale pentru *O noapte furtunoasă*. Ce flagrantă inconsecvență! Dacă e un decor de „interpretare”, așa cum și-au dorit probabil regizorul și scenografa, atunci cum se împacă el cu puzderia de obiecte la dimensiunile lor reale, obișnuite? Și ce se va fi dorit prin această căznită hiperbolizare? Ridiculizarea pînă la grotesc a personajelor caragialești? Dar mai au ele nevoie de așa ceva? Nu sînt oare de o sublimă măreție tocmai prin micimea lor spirituală?

La Caragiale, nimeni nu disimulează. Leonida și Efimița, Jupîn Dumitrache și Ipingsescu, Chiriac și Veta, Venturiano și Zita, toți, absolut toți, sînt de o sinceritate dezarmantă. Au principii etice dintre cele mai sănătoase, „fac” politică cu toată seriozitatea, e omenească și de înțeles frenetică lor aspirație la demnitate, respectabilitate, onorabilitate. Vorbesc și acționează ferm convinși că oricînd și oriunde au „rezonul” lor. Tragedia e că toate aceste noțiuni și principii ajung la ei deformatate, neînțelese, mistificate. Cercul enorm își are geneza tocmai în divergența dintre ceea ce cred că sînt sau vor să fie și ceea ce sînt de fapt.

Dar spectacolul sătmărenilor caricaturizează fără rost, cu mijloace dintre cele mai deftine și nu o dată vulgare. Neîndrumați, nestruniți, actorii joacă gros, șarjază îndecent, au tot timpul tendința de a veni la rampă, se pierd în nesfîrșite schimonoseli și scălimbăieli. Conu Leonida e un idiot senil, iar Efimița (jucată în travesti de Dumitru Anghel) e de o vulgaritate respingătoare, precum Coana Manda în relatările-i fără perdea, prin bilciuri amărite. Jupîn Dumit-

trache (Ion Anghel) se comportă ca un bulibașă de operetă, Chiriac pare o fante lîns și spîlcuit, iar Zita... o femeie din alea...

E greu de crezut că pot ieși spectacole absolut lipsite de haz, chiar și din comediele lui Caragiale. Mihai Raicu ne demonstrează că da. Scene antologice, precum lectura ziarului sau declarația de amor făcută de Rică Venturiano, replicile irezistibile ale lui Leonida și ale Efimiței erau jucate sau spuse pe scenă, fără ca publicul să le sesizeze, să reacționeze.

Doar Viorica Suciu, interpreta Vetei, a reușit să se sustragă „concepției” regizorale, dacă va fi existat așa ceva. Părea că l-a citit pe Caragiale, ceea ce e greu să-ți închipui despre ceilalți parteneri, că și-a înțeles eroina, trăîndu-i sincer și corect viața, dramele, pasiunile. Dar cu o floare...

În rest, se pare că regizorul a mizat totul pe libertatea lăsată actorilor, în speranța că ceva tot o să iasă. Iar ei au făcut tot ce-au vrut, au crezut sau au putut. Însă ceva mai rău nu cred că s-a mai văzut vreodată. Nici măcar la amatori.

N. C. Munteanu

TEATRUL DIN TG. MUREȘ

SECȚIA ROMÂNĂ

Ciudată este această fascinație a unitului, care blochează uneori depotrivă judecata critică și subiectiva reacție de gust! Oricum, e singura explicație pe care o găsesc gestului unei bune trupe de teatru, cum e cea de la Tg. Mureș; după ce ne-a oferit anul trecut mari satisfacții artistice cu *Dansul sergentului Musgrave* și cu *Acești îngeri triști*, iată că acum alege pentru turneu piesa americanului Frank Gilroy, *Cine-l salvează pe Albert Cobb?*

N-am făcut cercetări precise asupra datelor de apariție, dar piesa ține în mod evident de familia spirituală a scrierilor lui Edward Albee; unele obsesii sînt comune cu celebra *Cine se teme de Virginia Woolf?*; dar asemănările se opresc la intenție, nu ajung pînă la realizarea artistică — lipsește suflul revelației.

Două cuvinte despre subiect, întrucît piesa e puțin cunoscută. În casa cuplului Cobb, ce se chinuie de ani de zile împreună, și unde sentimentele — cîte vor fi fost, — au murit de mult, urmează să sosească vechiul